

*Fl-okkażjoni tal-200 anniversarju mill-ħelsien tal-imxija tal-pesta f'pajjiżna,
Oliver Cassar jitfa' aktar dawl dwar ...*

San Sebastjan kontra l-pesta u mard infettiv

*Pittura datata 1497 / 1499 minn Josse Lieferinxe
li turi lil San Sebastjan jinterċedi għall-bniedem
quddiem Alla. Dan il-kwadru jirraffigura tajjeb
l-idea ta' ġliedha bejn it-tajjeb (anġlu) u l-hażen
(dimonju) waqt mewġa tal-pesta.*

Regolarmen insemmu d-devozzjoni lejn San Sebastjan, inkluz f'Malta, u l-konness tagħha b'rīzultat ta' mewġiet varji tal-pesta, iżda ftit jissemma minn fejn taf il-bidu tagħha din ir-rabta bejn il-qaddis u l-fama tiegħu bħala protettur ewljeni lejn dawk milquta minn mard infettiv. San Sebastjan huwa qaddis tal-ewwel epoka tal-Kristjaneżmu u li darba ntemmiet il-persekuzzjoni tal-Imperu Ruman fuq l-Insara (312WK), madwar seba' snin wara l-mewt tal-qaddis, hu kien digħi jgawdi minn devozzjoni lejh bħala l-qaddis li b'mod mirakoluz baqa' haj meta ġie marbut ma' sigra u b'kundanna għax Nisrani, kien sparati lejh numru ta' vleġegħ.

F'dan il-kuntest irridu niftakru li l-ewwel Insara kieno jħossu distakk kbir bejn dak kollu li hu ta' din id-dinja u dak divin. Dawn l-ideat kieno żviluppati minħabba ċirkostanzi politici fejn in-nies komuni kien fil-parti l-kbira f'distakk minn kull quċċata ta' poter u b'hekk kienet naturali li l-poplu jħares lejn Alla, ir-Re tar-rejet, bħala divinità wkoll wisq 'il bogħod. Kien principally minħabba dawn l-ideat li fir-raba' seklu, l-ewwel awtoritajiet tal-Knisja mexxew l-idea ta' elenku ta' persuni li kieno għexu fostna, iżda li aktar minn hekk għexu ħajjithom bi qdusija u b'hekk b'indikazzjonijiet presumibbilment ġari li huma salvi (fil-ġenna). Dawn l-indikazzjonijiet huma, fi kliem sempliċi, mirakli li jingħad li jseħħu bl-intercessjoni tagħhom.

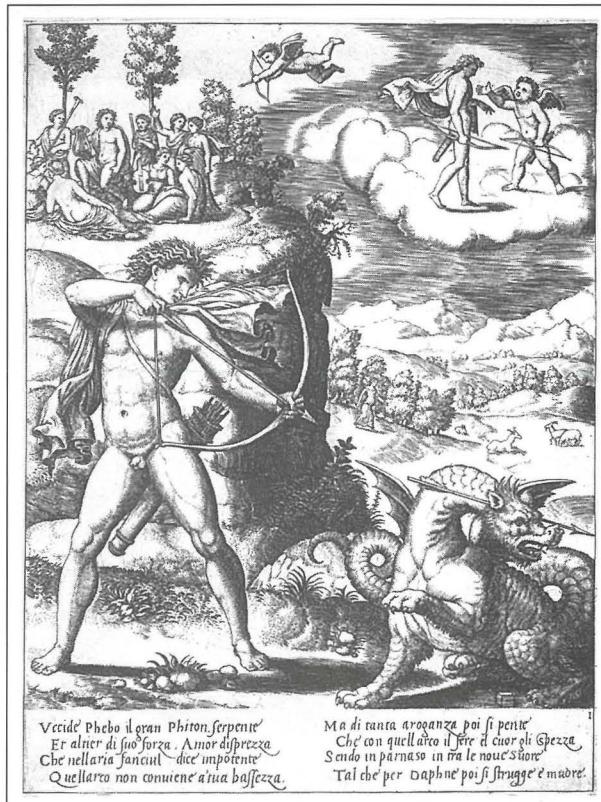
Konsegwentement lill-bosta qaddisin kieno wkoll onorawhom b'titli ta' protetturi ta' ċirkostanzi varji, biex il-poplu jħossu eqreb lejn Alla meta jsejjah qaddisin protetturi biex jiġi meghjun f'sitwazzjoni partikolari, specjalment jekk il-qaddis protettur ikun għaddha minn xi forma ta' sitwazzjoni simili. Dan meta fil-mentalità popolari, il-qaddisin kieno bħal xi forma ta' intermedjarji jew messaġġiera bejn il-midneb (il-bniedem) u Alla, u

f'kuntest fejn l-idea ta' Alla għal snin twal kienet aktar bħala Re akbar minn rejiet oħra, li għandu poter assolut fuq ir-ruħ u l-ġisem aktar mill-idea ta' Missier bi mħabba divina. B'hekk l-ewwel komunità Nisranija bdiet toħloq ukoll elenku ta' priorità fil-qdusija jew aħjar fost il-qaddisin u li fiha l-martri bħal San Sebastjan kellhom post specċjali.

Irridu nsemmu wkoll li wara li ntemmet il-persekuzzjoni tal-Imperu Ruman fuq l-Insara, il-Knisja bdiet toħroġ mill-katakombi u torganizza aktar l-istrutturi tagħha, fejn fis-sena 325 WK kien sar ukoll il-Koncilju ta' Ničea. Iżda fil-process ta' strutturar, l-Insara ġadu certu ideat pagani li bħal ikkonvertewhom għar-religion Nisranija. B'hekk fit-tagħlim teologiku ġadu użanzi u stejjer mitologiċi fost l-ohrajn, u b'tifsiriet ġodda dwar it-tagħlim tal-Kristjanežmu, lill-komunitajiet fil-parti l-kbira b'nies sempliċi, nieqsa minn certu edukazzjoni. B'hekk kien aktar faċli li tagħlim teologiku jinxter u b'xi mod jiftiehem fost il-ġnus.

B'hekk, biex nifhmu aħjar l-idea ta' San Sebastjan bħala protettur, irridu nidħlu fost l-ohrajn fil-mitologija Griega-Rumana u nsiru nafu fit il-persunaġġ ta' Apollo, alla pagan li kien raffigurat minn raġel perfett u atletiku. Skont il-mitologija, Apollo kien qatel bil-vleġegħ lil *Python*, li kien dragun u li kien l-iben ta' *Gaia* li tirraffigura l-art (id-dinja). B'hekk f'kuntest Nisrani, l-ewwel Insara dawru din l-istorja bħallikieku fi żminijiet ta' epidemiji

kbar, Alla ried jikkastiga lill-bniedem ghall-hażen tiegħu (raffigurat fil-mitologija mid-dragun, il-kreatura li nħolqot mid-dinja) billi Alla jitfa' l-vleġegħ fil-forma ta' mewġiet varji ta' pesta bħala kastig. Studjużi bħal Marshall (1994) fost l-ohrajn, isostnu li dan l-argument kien żviluppat fuq il-mitologija Griega-Rumana, fejn il-vleġġa kienet meqjusa arma b'saħħitha fl-armerija tal-allat.

*"San Sebastjan kien il-qaddis
ideali għaliex sinonimu mal-
martirju bil-vleġegħ u bħala
protettur biex jirraffigura
tarka li tilqa' l-vleġegħ b'gismu
stess biex jipprotegi lill-
midneb."*

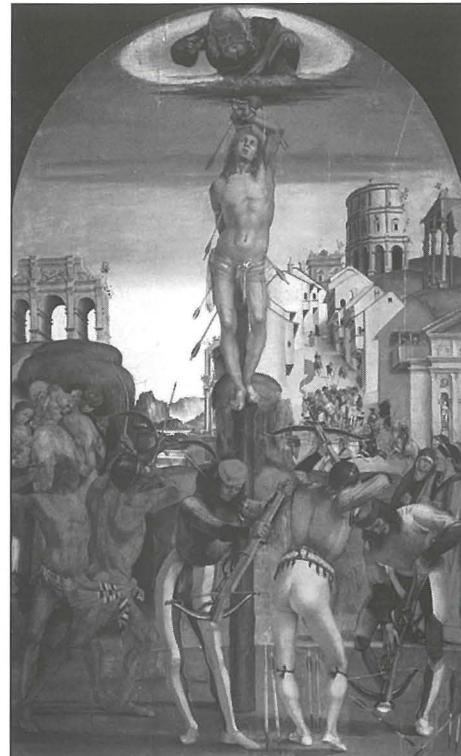
*Apollo, l-all-a pagan raffigurat minn raġel prattikament għeri u
li skont il-mitologija Griega-Rumana kien qatel bil-vleġegħ lid-
dragun Python, l-iben Gaia li kienet tirraffigura lid-dinja.*

F'dan il-kuntest San Sebastjan kien il-qaddis ideali għaliex sinonimu mal-martirju bil-vleġegħ u bħala protettur biex jirraffigura tarka li tilqa' l-vleġegħ b'gismu stess biex jipproteġi lill-midneb, filwaqt li hu jibqa' ħaj (determinat) jitlob ħniena u bħala bniedem li għex fostna, jiinterċedi għall-mahfra quddiem Alla. Dan għalkemm fl-ikonografija ta' San Sebastjan huma spiss il-manigoldi li qed jitfghu il-vleġegħ. F'ċirkostanzi oħra, il-qaddis jidher mgholli 'l fuq biex jirraffigura aħjar l-irwol tiegħu ta' intermedjarju bejn il-bniedem u Alla, qed jieħu fis il-vleġegħ tal-bniedem filwaqt li xorta 'bħal jinterċedi' għall-mahfra mill-'qilla' ta' Alla.

Rachel Barclay (2012) isostni raġunijiet oħra dwar il-konnessjoni bejn San Sebastjan u l-protezzjoni mill-pesta. Skont Barclay, id-determinazzjoni ta' San Sebastjan li wara li issa iċċa jaġi minn iġ-imbawha, konvint waqt li konsegwentement affronta għal darb oħra l-Imperatur li kkundannah għal martirju bil-vleġegħ u baqa' konvint waqt li jipprova għall-Imperatur li kieni kien iż-żejt. Skont il-imbawha, li wasslu għall-mewt, kien ta' eżempju għall-Insara kif huma għandhom jafrontaw il-mewt b'serienit. B'hekk fi żmien ta' epidemija ħarxa, meta kien diffiċli għall-kbarat tal-Knisja li jagħtu tifsiriet teologici, San Sebastjan kien id-difensur tal-fidi li l-Insara kellhom jimitaw. Dan meta huma kienet mħiegħha jikkoperaw mal-awtoritajiet filwaqt li għalkemm ma jifhmux sewwa dak 'il-kastig', xorta wahħda ma kellhomx jitilfu t-tama tagħhom fir-rieda ta' Alla.

Skont Mormando u Worcester (2007), l-ewwel indikazzjoni ta' rabbiet bejn San Sebastjan u l-pesta kien fis-sena 680WK meta relikwa ta' id il-qaddis intalbet minn Ruma u ttieħdet fil-knisja ta' San Pietru fil-Ktajjen (San Pietro in Vincoli) ġewwa Pavia, fejn hemm kienet feġġet il-pesta. Dawn ir-riċerkaturi jikkwotaw lil certu *Paulus Diaconus* (720-799WK) Patri Benedittin, li fil-ktieb tiegħu *Historia Langobardorum* – vol. 9 li nkiteb bejn is-snini 787WK u 796WK jgħid li l-pesta ntemmet meta sar artal iddedikat lil San Sebastjan fil-knisja msemmija.

Mhx magħruf għaliex f'dawk iċ-ċirkostanzi ntalbet partikolarment relikwa ta' San Sebastjan, għalkemm probabilment kien hemm ukoll xi skopijiet politici. Dan meta San Sebastjan fit-tit snin qabel kien proklamat Patrun ta' Ruma mill-Papa S. Girgor il-Kbir, u l-ghotja tar-relikwa u konsegwentament il-ħelsien mill-mard kien tqies bħala barka minn Alla lill-alleanza politika bejn Ruma u l-Longobardi. Izda din it-talba turi wkoll li fis-sena 680WK San Sebastjan kien igawdi minn devozzjoni fis-snini meta għall-Insara, relikwi tal-

Pittura datata 1498 minn Luca Signorelli li turi l-idea ta' San Sebastjan bħala intermedjarju bejn Alla u l-midneb.

*Paulus Diaconus (720 – 799) li fis-sena
680WK kien l-ewwel li attribwixxa
ħelsien mill-pesta għall-intercessjoni ta'
San Sebastjan*

*Artal b'mużajk dedikat lil San Sebastjan
fil-knijsa ta' San Pietru fil-Ktajjen
gewwa Ruma u b'konnessjoni ma' mewġa
tal-pesta fis-sena 680WK*

martri kienu jirrappreżentaw importanza kbira mhux biss reliġjuża iżda wkoll soċjali u ekonomika minħabba skop ta' pellegrinaġgi.

Jidher li l-ħelsien mill-pesta f'Pavia wasal biex fil-knisja ta' San Pietru fil-Ktajjen ġewwa Ruma wkoll sar altar iddedikat lil San Sebastjan meta fl-istess żminijiet, il-Belt eterna kienet ukoll maħkuma mill-pesta u konsegwentement Ruma wkoll inħelset mill-pesta. B'danakollu kemm fil-mužajk ta' Pavia kif ukoll dak ta' Ruma ma jidhrux vleġeg, iżda San Sebastjan jidher bħala anzjan liebes it-tunika u jżomm biss kuruna li tirraffigura l-martirju. Dan il-fatt juri li San Sebastjan kien digħà jgawdi minn devozzjoni fost l-ewwel Insara li konsegwentament din kibret ladarba hu kien assocjat mal-protezzjoni mill-pesta, u mhux bil-maqlab.

Dawn il-ğrajjet wasslu biexinx terdet bil-bosta d-devozzjoni lejn San Sebastjan mal-Ewropa ladarba kien mahsub li l-qaddis għandu xi forma ta' influwenza partikolari quddiem Alla f'talbiet għall-fejqan minn mard infettiv u dan fi żminijiet meta l-pesta regolarmen kienet tikkawża mewġa wara l-oħra ta' bosta mwiet. It-talb għall-intercessjoni tal-qaddis reġa' kiber b'qawwa lejn l-1348 meta mewġa tal-pesta kienet infirxet sew mal-Ewropa kollha.

F'dan il-kuntest u f'ċirkostanzi differenti, skont Mormando u Worcester (2007) kienet żviluppat aktar dik li huma jsejh bħala t-teorija 'Apollo-Sebastjan' fejn il-qaddis beda jkun raffigurat fl-ikonografija bħala 'raġel perfett' bħalma kien il-każ ta' Apollo fil-mitologija Griega-Rumana. B'hekk naraw li għalkemm għarr-aġġunijiet tagħħom, l-ewwel Insara rraffigurawh minn raġel ta' età matura. Aktar tard huwa beda jirraffigura aktar persuna energetika.

Dan il-ħsieb ħoloq opportunitajiet godda għal artisti varji biex filwaqt li jikkompetu f'suq artistiku reliġjuż, jipprattikaw arti li timmanifesta l-anatomija tal-bniedem permezz ta' persunaġġ raffigurat prattikament għeri fi wħud mill-opri artistiċi bħal fil-każ ta' Apollo aktar snin qabel. Dawn il-punti kollha jindikaw għala San Sebastjan huwa raffigurat ħafna aktar fl-arti waqt il-martirju tal-vleġeg milli f'ċirkostanzi oħra inkluż il-

mewt tiegħu waqt li qed jiġi msawwat bil-bsaten.

Illum il-ġurnata l-hekk imsejha qaddisin Insara żdiedu bil-bosta filwaqt li ġerti ideat teoloġici evolvew ukoll. Iżda San Sebastjan baqa' persunaġġ popolari li jattira devozzjoni għal diversi raġunijiet. B'hekk bħala għeluq importanti nirrikonox Xu li aħna bnedmin, bin-nuqqasijiet tagħna u b'hekk midinba. Iżda l-imħabba ta' Alla qed issejhilna biex wara ġajja tajba u ġusta ningħataw il-premju, l-istess bħal bnedmin oħra quddiem Alla. B'hekk, sakemm qeqħidin f'dan il-'wied ta' dmugħ, irridu nieħdu l-eżempju ta' persunaġġi qaddisa, li bħal fil-każ ta' San Sebastjan, għalkemm f'ċirkostanzi differenti, għexu bħalna. Dawn il-persunaġġi qaddisa nghataw lilna bħala eżempju ta' kif il-bniedem jista' u għandu jgħix, biex idealment u jekk Alla jrid, ilkoll kemm aħna naslu wkoll fl-istess stat ta' ġenna bħalhom u flimkien magħħom.

Referenzi

- Barclay R. (2012) The Reformation of a Plague Saint: Sebastian in Early Modern Europe pp9; The Luther Skald; Luther College Ioha - U.S.A.
- Marshall (1994) Manipulating the Sacred: Image and Plague in Renaissance Italy pp493; Renaissance Quarterly – vol. 47 no. 3; Renaissance Society of America, New York - U.S.A.
- Mormando F.; Worcester T. (2007) Piety and Plague: From Byzantium to the Baroque pp92; Truman Stat University Press, Kirksville, Missouri - U.S.A.

**The Pintail
Hunting Supplies**

Agents & Distributors of:

**Guns, Ammunitions Clothes,
& Hunting Accessories**

David Falzon & Alex Spiteri
Manager Dealer

Mob: 00356 7961 2188, 00356 7904 1177
E-mail: thepintail@outlook.com
Triq id-Drama, Hal Qormi

Find us on Facebook

The Pintail Hunting Supplies